

Младежка визия за развитие на България

Предизвикателства и перспективи пред младежката заетост

Древно китайско проклятие гласи: „Да живееш в интересни времена!”

Искаме или не, харесва ли ни или не, нашето поколение има „удоволствието и честта” да живее в такива интересни времена. Времена, на икономическа и финансова криза, която заличи постигнатия в продължение на много години икономически и социален напредък и върна европейската икономика на нивата и от 90-те години на века. Времена, в които милиони хора загубиха работата си и бе натрупан дълг, който ще ни тежи още дълги години. Времена, в които предизвикателствата пред младите хора са толкова много – от предизвикателството да оцелееш, до предизвикателството да реализираш себе си, да постигнеш мечтите си, да създадеш добър стандарт на живот на семейството и децата си, да се радваш на достойни старини на родителите си или да изживяваш всеки ден мъчителното им съществуване!

И ако предизвикателствата са породени от не до там далновидните решения на шепа политици с голяма власт, които са защитавали и продължават да защитават себичните си интереси, то перспективите пред нашето бъдеще зависят изцяло от нас. За щастие ние сме хората, които трябва и можем да решим в какъв свят искаме да живеем, какъв свят искаме да изградим за децата си и къде искаме да видим България през 2020г., 2030г., 2040г... Дошло е време, както казва Барозу да бъдем „дръзки и амбициозни”! Да си поставим високи цели и да дадем всичко от себе си, за да ги постигнем. Разбира се това не е лесна задача и няма готова формула за успех. Ако задачата беше лесна ние нямаше да изживеем икономическа и финансова криза, нямаше да позволим безработицата в България да достигне 11% и хиляди млади и способни български младежи да напуснат пределите на страната ни. Задачата не е лесна. Задачата е с повишена трудност. Затова Европа мобилизира всичките си институции и написа стратегия „Европа 2020”- за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Затова правителството прие Национална програма за развитие на България 2020г., затова и Президентът Плевнелиев, предприе инициатива за национален консенсус около най-важните приоритетни области за развитие.

Всички политически, браншови и граждански организации трябва да са наясно, че този консенсус е от изключителна важност за България, защото ако всички заедно не впрегнем знанията, опита и добрите практики, справянето със задачата ще бъде невъзможно. Само заедно можем да успеем.

Докато се подготвях за тази среща и четях стратегия „Европа 2020”, Национална стратегия за развитие на България 2020 и всички официални доклади и становища на специалистите, аз постоянно си задавах въпроса: ”Но как реално ще се случи това?” Да, всички говорят за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Всички говорят за висока заетост, за създаване на високотехнологични и екологични производства с висока принадлежна стойност. За приоритетно развитие на МСП-иновативни и експортно ориентирани, които са гръбнака на българската икономика. Всички говорят за социална кохезия и колко важен и съществен въпрос е това. Нищо ново. Та това са приоритетите на България още от зората на българската демокрация. След като всички знаем какви са ни приоритетите, защо нищо не се променя? Явно разковничето е другаде. И аз мисля, че проблемът на България не е в приоритетите. Проблемът на България - тоест на всички нас е във волята, в желанието ни да повярваме, че можем, че трябва да променим нещата днес и сега, защото утре ще бъде безвъзвратно късно. Според мен ние губим време и енергия да лекуваме симптомите, а не истинските причини. Причините са дълбоки, те са в менталитета, в начина на мислене, на възпитание, на образование на българина. Според мен ако искаме да се справим с проблема трябва да започнем от семейството и родителите. Качествените промени се правят с качествен материал и както казва Президента Плевнелиев, за да надграждаме са ни необходими здрави и силни основи. Всеки родител трябва да преосмисли ценностите си и научи детето си кое е важно и кое не в живота, че знанието, образованието, съпричастността, личната позиция и отстояването на правдата са преди материалните облаги и лукса. Разбира се в лукса няма нищо лошо, но той е следствие / резултат / от всичко останало. Няма да забравя деня, в който в офиса ми влезе младеж, току що взел свидетелството си за управление и седна да попъхва документи за предявяване на застрахователна претенция. Този младеж беше собственик на БМВ и същият този младеж допусна правописна грешка в изписването на собствените си три имена. За мен това е недопустимо и показателно за приоритетите на българския родител.

След семейството и родителите, областта в която трябва да има кардинални промени е образованието. Според мен трябва да бъдат пренаписани както учебниците, така и програмите. Дошло е време в което нашите деца трябва да бъдат научени да мислят, а не да възпроизвеждат. Да се учат да работят в група, да решават конкретни казуси от най-ранна детска възраст, да изказват собственото си мнение без притеснение, че ще сбъркат, да растат със самочувствие на знаещи и можещи и когато дойде време да могат да предложат себе си на пазара на труда и да кажат: „Аз имам идея за Вашия бизнес” Това е ценното от образованието, но то няма да бъде постигнато докато обвързваме заплатите на преподавателите с оценките на учениците. Този порочен кръг за надлъгване на системата не води до нищо добро. Децата ни са изключително умни и ако ние успеем да насочим правилно тяхната енергия и потенциал, то резултатите ще бъдат големи. Наш общ дълг е да го направим.

Чуждо-езиковото обучение е другият изключително важен момент според мен. Навсякъде българските ученици учат езици, но голяма част от тях, особено в провинцията завършват образованието си без да владеят говоримо езика. Причина за това аз виждам в не до там добрите програми и във факта, че голяма част от качествените учители по език се насочват за работа в други сфери и не остават в образователната система. А езикът е нужен за да комуникираш с другите, да водиш преговори от първо лице, а не да учиш самоцелно думи и сложни глаголни времена, които не са ти полезни за нищо.

За да бъде преодоляна по-лесно младежката заетост според мен е наложително да се обърне голямо внимание и да се отдели необходимия ресурс за повече стажантски програми още в средното образование. От изключителна важност е младите хора да усетят връзката между образованието и съществуващия трудов живот, да усетят реалната работна среда и в този преход да придобият необходимото самочувствие, за да си повярват че могат. Бизнесът тук трябва да изиграе главната и съществена роля. Да отвори вратите си, не за да плаща, а за да обърне внимание на децата си и да ги мотивира да продължат напред. Всичко това може да ви се струва не до там конкретно, но за мен то е най-важното, защото докато се обърнем днешните деца на България - българи, турци, роми, деца в неравностойно положение – ще се превърнат в гръбнака на българската икономика и ще трябва в много по-сложни времена да носят на плещите си товара от пенсионната реформа

и да работят повече, за да изкарват както собствените си заплати, така и нашите пенсии. Дали ще им създадем необходимите условия, за да посрещнат подготвени тези предизвикателства – знаещи, можещи, иновативни, предприемчиви-зависи от нас днес. Днес ние сме длъжни да кажем не на корупцията, не на погазването на законите, не на загърбването на българските интереси и да застанем с цялата отговорност зад действията и решенията си, защото нямаме право да обричаме още едно българско поколение на провал!

Нека всички ние направим така, че младите хора да намерят своята реализация в родината си и да изградят по-добрия имидж на България. Нека да разчитаме само на себе си – всички останали обещания, че някой ще дойде отвън, ще инвестира огромни средства, са безпочвени. Ние всички трябва да работим, да инвестираме, да произвеждаме, да създаваме конкурентни продукти и да ги реализираме - основно на външни пазари. Да чакаме чужда помощ и стратегически инвеститори, за нас е една неосъществена мечта, която чакаме да се случи повече от 20 години.